

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 73. ANULU XVIII.

Telegrafulu eao de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiune pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelaltepartii ale Transilvaniei si pen-

ru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 8 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intia ora cu 7. cr. si tura, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 13/25 Septembre 1870.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

pre patrarindu din urma (Octomvre — Decembre) alu anulu 1870. — Pretulu abonamentulu pre 1/4 anu e:

Pentru Sabiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranila si Monarchia austro-unguresca 2 fl. v. a.

Pentru Romania si strainatate 3 florinti.

DD. abonanti sunt rugati a nu intardia cu tramiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rogamu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresandu-le de dreptulu la

Editor'a „Telegrafulu Romanu“
in Sabiu.

Alegeri la congressu.

In archidieceasa s'a alesu:

in cerculu alu II-lea unanimu par. Vicariu archiepiscopescu protos. Nicolau Pope'a si pentru casulu candu nu aru pute reprezentat cerculu, par protopr. Ioanu Petricu;

in cerculu I s'a alesu p. protopr. Ioanu Hania;

in cerculu IV. s'a alesu par. Vicariu archiepiscopescu protos. Nicolau Pope'a.

in cerculu III. s'a alesu p. prof. Ioanu Me-tianu.

in cerculu VII s'a alesu p. protopresbiteru si prof. la institutul teologicu pedagogicu Ioanu Popescu.

Sabiu 7 Septembre 1870.

Cetitorii foiei nostre si voru aduce aminte de cele impartasite de noi in nrulu 57 sub rubrica Sabiu 17 Iuliu a. c. despre mesurile luate de consistoriu nostru archidieceasanu fatia cu o decisiune a senatulu scolasticu comitatensu din comitatulu Dobacei, prin carea recuirsese pre consistoriu sa insarcineze pre invetiatorii nostri confessionali din acele parti a asterne judiloru comunali, la finea fia-carei Ioni, liste de acci copii si copile de scola, cari au absentatu dela orele de invetiamentu, pentru ca sa se esecuteze mulcte dela parintii lor.

Unu corespondinte alu „Federatiunei“ in nr. 88 din anulu acest'a arata ca ordinariatulu metropolitanu din Blasiu, in cestiunea amintita a respunsu senatulu din comitatulu Dobacei, ca acest'a sa se puna in contielegere cu senatele scolastice gr. cat.; sa mira inse, ca ordinariatulu archidieceasanu gr-or. storniesee asi de tare pre langa scole confessionali, este neconsolabilu candu ajunge sa spuna ca ordinariatulu metropolitanu gr-or. din Sabiu nu si-a luat palari'a dinaintea senatulu scolasticu din comitatulu mai susu numitu, si este si mai nemangaiatu, candu vede ca ordinariatulu archidiecesei gr-or. are cutezanti'a de a dovedi cu fapte din timpulu celu mai prospetu, ca se folosescu si lucrurile cele mai nevinovate spre a face proselitismu pentru biseric'a gr. cat., si cere garantii dela senatulu scol. comit. ca cu mulctele ce aru ave sa le platescu parintii nu se voru face abusuri in favorea proselitismulu.

Presupunendu cunoscutu responsulu ce l'a datu

consistoriu nostru, de ore ce, precum amu amintitu, daspre acest'a amu scrisu mai pre largu in nr. 57 alu foiei nostre, trecemu numai decatu la partile cele mai esentiale, atinse de corespondintele, nu pentru a face polemii, ci, in scurte cuvinte a descurca unele idei depuse in corespondintia amintita, cari pre unii i potu face sa se ia de bani buni.

La gr. or. este din vechime principiulu de scole confessionali, principiu, precum este si confessiunea loru principiala si cu caracteru marcatu si otaritu, dara nu unu mijlocu de presiune asupre regimulu cu care sa treci puntea ca celu din poveste. Acest'a si-a luat siesi de indreptariu si congressulu nostru din 1868 p. 84. Romanii gr. orientali nu au lipsa sa-si negu caracterulu loru confessionalu nici in cele scolastice, precum nu si lu nega nici in cele bisericesci si fundatiunali. Viati'a loru e intriga nestirbita si intocmita pentru tote eventualitatile seu ca sa intrebuintiamu cuvintele scripturei pentru tote vechurile. Sufletulu acestui intregu e moralitate a si moralitatea ne trebuie nu numai sub regimulu presentu, ci sub tote regimule.

Dealtmintrea corespondintele „Feder.“ si aduce aminte catu de bine le veni gr. catoliciloru candu, in urm'a apararei principiulu confessionalu cu atat'a consecintia si sagacitate de catra consistoriu nostru, au scapatu de inspectiunea episcopulu rom. cat. din Alb'a Iuli'a si de cea a consiliariulu romano-catolicu. Tote asi candu le au succesu a esoperá sub regimulu provisoriu ardeleanu, unu consiliariu anume pentru confessiunea gr. catolica, provocanduse la consiliariulu gr-or. de scola.

Imputarea ce se face ordinariatulu nostru, ca si-a uitatu de o datorintia mare, este nefundata. Abstragendu dela alte metochne cate se faurisera la infuntiarea scolei din Lapsiu, la care face alusiune corespondintele „Fed.“ presentulu, ca si trecutulu, ne arata ca aceea scola fara caracteru confessionale astadi aru fi in ventu seu nu romanésca. Si apoi nu scimtu cu totii, ca si gimnasiulu dela Nasendu, carele la inceputu era fara caracteru confessionalu acum e cu caracteru confessionalu?

Un'a ne aduce in uimire in afacerea de fatia. Proselitismulu nu se nega pentru ca nu se pote nega, dara totusi se acopere cu visce frase голе. Acest'a e semnu tristu, pentru ca reulu in tipulu acest'a nu se vindeca

Consistoriu nostru archidieceasanu, in fati'a intemplantiei dela Chechisiu, unde archidiaconulu gr. cat. Szilas si dico catra crestini gr. or., ca ei pentru aceea nu potu capata imprumutulu de statu dela comitatu, pentru ca suntu gr. orientali, si l'aru scole indata deca aru trece la greco-catholicismu, — nu are in catrau de catu cu dreptu cuventu a presupune, ca si mulctele ce voru fi de a se esecue dela crestini nostri voru fi trase in abusari de aceste. Si cu ocaziunea acestor'a se voru afla omeni, care voru dice faceveti niti si indata scapati de platirea pedepseloru.

Candu suntu fapte asi de evidente, si celu atinsu mai susu nu sta isolatu, ci e numai unulu din cele mai de curendu cunoscute, acci domni, carii la fia care ocaziune de feliulu acestor'a se espectoréza ca voiescu binele nationalu, aru face mai bine deca aru staru ca lucruri de aceste pagubitoare pentru cultura nostra nationala sa nu se mai intemple si sa se combata in radacina loru. Netediendule cu vre-o cate-va vorbe dulci, insemnéza a le aprobá, si aprobarea acest'a este veninulu celu mai tare si mai periculosu.

Astadi in 12 Sept. Dlu Ioanu Popescu, profesoru de teologia si pedagogia s'au hirotesitu de Protopresbiteru prin Par. Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu, dupa ce au fostu unanimu alesu de Protopresbiteru prin sinodulu inmultitu alu protopresbiteratulu Sabiulu II, si prin consistoriu archidieceasanu au fostu intarita acesta alegere.

Eveneminte politice.

In partea resaritena a imperiulu austro-ungurescu este linisce politica. Convocarea dietei pre 30 Septembre, exercitiile honvediloru concentrati la puncte diferite si cojecturile dinarieloru din Pest'a asupre a situatiunei cu privire la resbelulu intre Francoia, pote si reintorcerea lui Kossuth in Ungaria — eata scirile mai insemnate. Dincolo de Lait'a? Acolo e frementatur'a mai mare, pre langa mici rezultate, pentru ca e problematicu deca boemii, deca polonii, voru esoperá ceva. Locutiunulu din Tirolu, Moravia si presiedintele tieri din Silezia suntu pensiunati. Caus'a sa dice a fi, pentru ca in senatulu imperiale au votatu si ei pre langa amenarea alegerei presiedintelui pentru senatu precandu doi ministri au votatu contra.

Scirile despre pace se inmultiescu, speranti'a de a se realisa pacea in curendu inse e forte subtire. Intrevederea lui Favre cu Bismarck nu au folositu multu. Pretensiunile din partea prussieniloru suntu inca pre mari.

Rom'a a caditu. Ea sa afla in manile Italianiloru. Regimulu si parlamentulu italianu se voru stramuta acolo preste putienu, pentru ca sa ia in posesiune nou'a si natural'a capitala a regatulu italianu.

Informatiunile din Bucuresci vorbescu acum a dou'a ora despre o aliantia intre Austria si Russia.

Din Treiscaune.

Onorata Redactiune! Nu-e destulu, ca norulu greu politicu ne apasa esistinta nationala, nu-e destulu, ca politic'a Europei e incurcata, incatu in totu momentulu pote atacá esistinta imperiulu constitutiunali, ci inca in tempuri asi grave ni se ataca si autonomi'a bisericiei pre cai suterane, ni se amenintia prin legea scolastica inchiderea scolei confessionale din S. Szt. György, carea ce e dreptu nu corespunde intru tote legei scolastice, pentru ca domni de inainte de 48 nu neau lasatu sa facemu scoli, nici neau lasatu in stare ca sa potemu si noi redica scoli mai bune coresponditoare legei scolastice. Pentru aceea nu urméza, ca sa ni se inchida scola nici nu-e iertatu, ca pre unii dintre poporeni nostri nepriceputi sa-i seduca la depunerea juramentulu pentru scola comunala, fara de a li se spune, ca au de a plati si 5 procente urectura de dare pentru sustinerea acelei scoli, si inca fara de a li se impartasi mai antia formul'a juramentulu; ci stapanii situatiunei de adi vedea-si de treb'a lor si nu se amestece in treburile nostre scolarie. De altmintrea le-o spunemu francu, ca din partea lor nu suferimu nici unu amestecu in autonomi'a bisericiei nostre, de care se tiene strictu si caus'a scolastica; noi n'avemu lipsa de tutoratu in treburile scolastice spre a ne rapu cu tempu limb'a nationala!

Togm'a septeman'a trecuta avuramu si noi rar'a norocire de a fi preotulu nostru Alecsiu Popoviciu provocatu din partea inspectoratulu scolasticu alu regimulu spre a-si da invoierea sea la compunerea unei scoli comunale, caci fara de aceea scola nostra confessionala nu pote sa esiste si cu tempu tre-

buie sa se inchida; la scól'a comunala in sa preotulu cá catechetu va aveá plata buna etc. Bata! pre ce cale vreau sa ne surpe scól'a confessionala! cum se venéza prin amagiri dupa preotii nostrii! Insa preotulu avú curagiulu si simtiulu romanescu de a respinge propunerea si a denegatu invoirea sea la facerea unei scoli comunale!

In respectulu scólei nóstre confessionale, carea nici unu fondu n'au avutu, neamu adunatu cu totii in 6 Septembrie c. v. 1870 si ne-amu sfatuitu cu crestini nostrii, ca fatia cu atacarea autonomiei bisericei nóstre ce avemu de facutu? si amu decisu unanimu, ca cu ori ce pretiu scól'a confessionala o sustienemu, protestámu in contr'a inchiderei scólei nóstre si ca pre ravasiulu nostru scóla comunala sa nu se faca; cá inse acést'a sa se póta intemplá, trebuie sa componemu unu fondu anumitu pentru a poté redicá o scóla mai mare si corespundietóre legii scolastice, la care fondu rebuie totu satulu crestinnu sa contribuie dupa putinti'a sea; dara cându e vorb'a de contribuitu, apoi greu se pricepu bietii secuitii nostri románi, d'abia poti scóte dela ei câte 2 fl., câte 1 fl.*), si totu-si numai dela 10 persóne s'au adonatu 42 fl. v. a., fiindu ca altii au promis, ca voru dá, si iéra altii nefindu de fatia n'au potutu contriboi, in sa lista circuléza, si pâna mi-a veni iéra-si la mâna, ve voiu impartasi resultatulu; dara mari sperantie n'amu, m'a-siu bucorá déca s'aru sui pâna la 100 fl. v. a., cáci de un'a parte saracia e mare, de alta parte necultur'a unor'a nu îndemna spre sacrificare!

Scól'a confessionala inse ne trebuie — cu ori ce pretiu! Ce e dara de facutu, cá numai 1500 fl. v. a., sa se póta aduná pâna in primavér'a viitóre, care soma se recere pentru edificarea unei scoli de tréba, cá nu cumv'a sa pátimu rusinea aceea, sa ni se inchida scól'a! Nu ne remáne alta cale, decâtu a strage atentiunea onoratului publicu asupr'a acestei cause importante eminentu nationale aici in Sangeorgiu in centru Treiscaunelor! 11,000 de suflete române mai de totu magiarisate a Treiscaunelor suntu in periclu de a se perde cu totulu, déca nu li se spriginesce cu ajutoriu materialu caus'a acestei scoli. Numai biserica fi léga inca de natiunea nóstra! Sa-i legámu si mai strinsu de ea prin redicarea acestei scoli.

Ne rogámu de Escelenti'a Sea Domnulu Archiepiscopu si Metropolitu alu nostru, asemenea de ceialti Episcopi ai nostri, asemenea de maritulu consistoriu alu nostru si nu mai puçinu de congresulu bisericescu, care se va aduná in 1 Octombrie in Sabiiu, si mai in urma de totu mecenatulu român, sa se indure cu filerulu loru a ajutá acést'a scóla,

*) De aru dá toti asiá din tóte pártile!

Red.

acestu poporu orfanu, acésta vedova saraca; carea preste multe fortune au trecut, inse religionea strabuna inea nu nu si-a parasito. Ajutati! ajutati! ca Dumnedieu va respláti insultu sacrificiulu, si straneptii acestui cercu ve voru binecuvénta numele vostru.

Spre orientare acestu orasiu in sine cuprinde 640 suflete române—orfane.

Sepsisantgeorgiu in 8/20 Sept 1870.

O.

PS. In caus'a redificárei bisericei nóstre amu de a impartasi onoratului publicu, ca dupa balulu de asta véra in Elöpatak au mai intratu si acum'a de curendu dela Majestátile Sele Regele si Regin'a, 200 fl. v. a. dela unu domnu din Romani'a 8 fl. v. a.; despre care prin acést'a se face socóta publica.

O.

O cuventare a lui Iacoby.

Avemu naintene-ne o cuventare a neobositului anteluptatoriu pentru caus'a libertátiiei, a celebrului democrat Ioane Iacoby, despre cestiunea Elsaszuului si Lotaringiei. In 14 l. c. s'a intrunitu parti'a poporului intr'o convenire in Königsberg sub presiúlu negociatorului Herbig, in care s'a acceptatu dechiaratiunea umatóre:

Membrii partitei poporului intruniti aici 'si esprima convictiunea, ca

nici din dechiaratiunea de resbelu a lui Napoleonu nici din rezultatele armeloru germane nu resulta dreptulu a dispune de sórtea politica a locuitorilor Elsaszuului si Lotaringiei.

Ei protestédia, pre bas'a dreptului popóreloru de a dispune de sine, in interesulu libertátiiei si pácei contr'a ori cárei aneçsári fortiate de teritoriu francu.

Intre vorbitorii pentru acésta dechiaratiune se afla Ioane Iacoby, care dise:

Domniloru!

In 25 Augustu 1866 a pronunçiatu contele Bismark — in comisiunea de aneçsiune a casei deputatiloru prussiane cuvintele momentóse: „sa ne apucámu, Domniloru!, rapede de lucru, ceea ce se refusa pre o minuta, nici cându nu se va poté recástigá.

Nu paneti pedeci regimului in legea de aneçsiune; aidemu sa fimu mai bine satosi de unitate nationala si putere, fára de a mai disputá multu cumu sa ni se servéca mancaréa!

Patru ani au trecut de atuncea, — si in acestu tempu scurtu au facutu liberalii nostrii nationali asiá mari progrese, in cátu mai ca invetiaceii intrecu pre maestru. Departe de a pune regimului pedeci, din contra domniavóstra insusunteti, cari neincetatu urgenti la aneçsiuni nóue: asiá sunteti de satosi de unitate nationala si putere in cátu regimulu nu ve poté aneçsá destulu.

D'abia au strabatutu dela Berlinu parol'a si si vedemu noi, precumu tóta lumea — ridicându-se in presa in conveniri in adrese unu choru inmiito, care pretintinde aneçsarea Elsaszuului si Lotaringiei.

Cu putiene díle inainte de acést'a a fostu unu resbelu de aparare, de care ne temému, o lupta santa pentru patri'a iubita, si astadi — dupa cum ni infatiosadia jurnale — e unu resbelu de cucerire, o lupta pentru egemonia rasei germane in Europ'a!

Nu voiu ventila cestiunea, ce urmári va produce aneçsiunea. Dvóstra sciti ca liberalii nostrii nationali speréza dela ea munti de auru. Inse macaru ce voru dice acesti Domni in favórea aneçsiunii, ori cum se va servi sómei loru nationale mancaréa, — totusi e o absurditate politica blanca a crede ca, din nedreptate si fortia va potea rasári poporeloru vre unu bine. Cestiunea capitale care e de a se resolví in afacerea acésta, e:

Are Prussia séu Germania dreptulu de asi aneçsá Elsaszuulu si Lotaringia?

Ni se dice: Elsaszuulu si Lotaringia s'au tienutu mai noite de tier'a nemtiéscá. Francia si-a insusitu tierile acestea prin ghubacia si fortia. Acumu, invingendu pre francesi, e dreptu si cuviinciosu a le realungá prad'a, a ne recere proprietatea nóstra rapita.

Domniloru! nu velasati sa veduca in ispita prin cuvinte frumóse. Chiaru cându ve aru imbia imperatiile luméi; nu velasati a veduce, a ve inchiná idoliloru puterei. Esamenati aceea frasa frumósa — si veti afla canui altu cev'a, decâtu dreptulu celu vechiu barbaru alutunului, mascatu.

Elsaszuulu si Lotaringia — dicu ei — a fostu „proprietate“ germána si trebuie sa devina iéra-si germána! Ce feliu — intrebú — Elsaszuulu si Lotaringia n'are locuitori? Séu dór' locuitorii acestoru tieri suntu unu objectu fára vointia, pre care fára d'a mai intrebá, ti-o poti improprietari, de care poti dispune dupa placu? Séu si-au perdutu prin resbelu totu dreptulu — au devenitu sclavi, despre acároru sórte invingetoriulu póte dispune dupa placu? Chiaru si celu mai zelósu, incornatu aneçsiunistu concede, ca locuitorii Elsaszuului si Lotaringiei suntu francesi cu tropu si cu sufletu si voru a remanea francesi. Macaru cum aru fi pacatulu ei fatia cu noi — aru fi in contr'a ori cáru dreptu umanu, cându noi amu voi ai germanisá fára voia loru, cându i-amu aneçsá contr'a vointiei loru Prussiei séu altui statu germánu. Domniloru! Esista unu proverbu germánu vechiu, care din caus'a adevérului, ce contine — a devenitu de comunu de o lege morala:

„Ce tie nu-ti place,
Altui'a nu face!“

FOISIÓRA.

I.

In memori'a reposatului directoru G. Munteanu.

Eheu fugaces Postume labuntur anni,
nec pietas moram rugis et instanti
senectae afferet indomitaeque morti.

Hor Od. XIV. libr. II.

Despre adevérulu acestoru versuri frumóse si pline de intiepletiune filosofica se vede ca a fostu adáncu petrinsu reposatulu directoru si profesoru gimnasialu G. Munteanu cându in anii din urma ai activitátiiei sale literare lucrá cu atáta incordare la edarea cu note a celui mai eminentu daru si celui mai greu de intielesu poetu latinu. Asiá este, anii fugu, fruntea si fatia pórtá semne invederate a díleloru trecute, pietatea nu retiene betránétia nici nu opresce mórtea neinvingibila! Dara déca de-o parte acestu adevér de prima sufletulu moritoriulu 'lu inaltia de alta parte dis'a celebrului poetu „non omnis moriar parsque melior mei vitabit Libitinam.“ Faptele si opurile barbatiloru, cari in viatia-le si-au implinitu cu conscientiositate chiamarea, nu pieru si nu potu pieri in veci. Inse cu tóte acestea datori'a posteritátiiei e, a conservá cu pietate eriditatea lasata ei dela antecesori de gloriósa memoria. Istoria literaturei, române va inregistrá dupa merito

si la loculul seu opurile literare ale alesiloru natiunei; dar si pâna atunci eredu, ca seversiescu nu numai unu actu de pietate, ci de o datoria indispensabila incercándume a desvoltá in modu biograficu activitatea cu deosebire literara si pedagogica a neobositulu de eterna memoria Munteanu. Intre manuscriptele reposatului, câte mi stau la dispozitiune s'a conservatu si o biografia scrisa de mân'a sea propria. Acest'a mi va servi de basa si indretariu la deslegarea problemei, ce mi-am propusu. Din acésta biografia vedemu, ca G. Munteanu s'a nascutu in satulu Vingardu, comitatulu Albei-inferiore din parinti románi de legea ortodocsa, tata-so dascalu si mosiu-so paternu preotu. Anulu nascerei sale e 1812 lun'a Februaru, epoch'a acést'a, de-si nu de totu obscura, dar destulu de sterila de a produce si cresce barbati, cari cu rara abnegare de sene sa-si faca de devisa a vietiei lumina-rea neamului românescu impilatu si degradatu. Elementele limbei române, cetitulu si scrisulu le-a invetiatu sub manuducerea tata-so cu atáta sporiu incátu in etate de 6 ani citia Apostolulu, in cea de 10 ani si Casani'a in biserica (ipsisimis verbis). La anulu 1823 intrá in scól'a normale de 3 clasi din Alb'a-Iulia, o terminá cu calculu de eminentia. Promovatu in gimnasiu fini asemenea cu progresu eminentu in anii 1826, 1827 si 1828 clasele I, II, si III. dise gramaticali; iéra in 1829 si 1830 pre cele umaniore poesi'a si retoric'a. In anii 1831 pâna la 1834 absolvá studiile filosofice si juridice in liceulu din Clusiu.

In Octombrie 1834 nefindu dupa legile de atunci ale patriei alta perspectiva de aplicare pentru românii de legea orientala decâtu preot'a fára eclesia — sesiune de pamentu destinata pentru intretinerea preotulu — advocatur'a fára clienti, in etate de 22 ani trecú in Romani'a. Aci decamdata fú aplecatu cá prefectu de studia (maître des études) in convictulu séu cum 'i dicu pensionatulu statului dela st. Sava in Bucuresci.

Conformu legiuierei provédute prin regulamentul organicu, cá la metropoli'a din Bucuresci si pre la fie-care din cele trei episcopie: la Rimnicu, Buzeu si Ardesiu sa se deschidia câte unu seminario, fu chiamatu in 1 Iuliu 1836 de renumitulu pentru patriotismulu seu episcopu Cesariu la Buzeu, cá in calitate de inspectoru si profesoru sa deschisa aci seminariulu. In 15 Augustu amentionatu cu ocaziunea deschiderei debutá pentru primá data in publicu cu o cuventare inaugurala, reproducu de diariulu redigatu de Poenariu, Aaronu s. a. In seminariulu din Buzeu a propusu in cursu de 8 ani adeca pâna la 1 Sept. 1844 obiectele de invetiatura prescise de regulamentu pentru unu seminario de 4 clase dirigádu totudeodata acestu institutu spre deplin'a satisfacere a episcopului. Dovada la acést'a laudatoriulu ce se pastreza intre hartiile reposatului.

Caus'a principale, ce l'a facutu cá la 1 Sept. 1844 sa-si dea demisiunea intre altele fu, ca cu ocaziunea unei intrevorbiri, ce o avú cu mitropolitulu U.-Vlachiei Neofitu, cându acést'a se dechiarase

Ce amu dice noi, ce liberalii nostri nationali, cându polonii vre-o deta invingători aru recere, pe bas'a dreptului tunului, provinciile Posen și West-prussia și aru voi alea aneasă? Si totusi suntu acelea-si base, care voiti ale produce acumu pentru vre-o aneasiune a Elzasului și Lotaringiei.

Nu, domniloru! E datorintia noastră a pasi in contr'a ataroru tendintie, contr'a egoismului notionalu. Sa tienemu cu fermitate de bazele dreptului — precum in viatia privata, asiá si in viatia publica!

Sa pronuntiamu convictiunea noastră profunda ca fia-care aneasare de teritoriu streina contr'a vointiei locuitorilor lui e vatemarea dreptului poporeloru de a dispune de sine insu-si—si de aceea asiá de evitatu precum de reutaciósa.

Negenati de tumultulu momentanu alu victorieiloru sa protestamu in contr'a ori cărei fortie, ce aru voi a esecula contr'a locuitoriloru Elzasului și Lotaringiei.

Numai cine respeteaza libertatea altor'a, e demnu de libertate.

SEDAN.

Sub acel'a-si titlu publicaramu in nrulu trecutu naratiunea faptului desastroso dela Sedan. Publicandu si urmatorea versiune, n'o facemu decatu spre a se ve veritatea faptului.

E anevoia d'a 'si dá cine-va sem'a de unu evenimentu alatu de extraordinariu ca celu care avu locu sub zidurile Sedanului, unde o armata, intr'unu locu tare, fu silitu sa se dea, fara ca sa cunosca d'feritele impregiurari cari au adusu acest'a.

Sa espunemu aceste impregiurari.

Dupa batalia dela Mars-la-Tour, maresialele Bazaine, de si remasese stapanu pre terenu, fusese silitu sa se retraga spre Metz ca sa se mai aprovizioneze de nutrimentu si de munitiuni; dara armata prussiana, intarita prin trupe numeroase, sa intorsese spre densulu si, dupa multe lupte gloriose pentru armata franceza, amenitiá sa-i taie retragerea:

Maresialele Mac Mahon, a caruia armata se forma pre campita Chalonului, hotari atunci sa mearga in ajutoru maresialelui Bazaine, si de si simti tota temeritatea acestei incercari, in fat'a fortieroru conasiderabile care mergeau spre Parisu sub ordinle principelui regale si care lu putea lua d'a latari, pre candu cele ce erau in fat'a Metzului puteau in mare parte sa vie la lupta in frunte, hotari sa mearga in ajutorulu armatei dela Metz. Se indrepta deci dela Reims si dela Rehel spre Stenay.

Ajungendu la Chene le Poputeux afla ca ategard'a principelui regale se zarise si deja capetele coloneloru se se ciocniseru cu corpurile Douay si Faily.

Indata ordina o miscare de retragere spre

Mezières, caci, taiatu d'acestu orasiu, nu-si mai putea reinvióra armata. Acesta miscare deja incepu, candu o depesia, venita din Parisu noptea, u sileá sa staruiesca intr'unu mersu care era saifia fatala.

Armata franceza urma d'a nainta: deja trecuse in catu-va Meusa la Monzon, candu corpurile generaliloru Faily si Douay, care remasera pre tiermulu stangu, fura viu atacate si se retraseru in desordine, dupa ce au sustienutu o destulu de indelungata lupta.

Maresialele Mac-Mahon recunoscú atunci pentru a dou'a ora estrem'a dificultate d'a ajunge la Metz si simti nevoia d'a renuntia la proiectulu seu. Dede indatu ordine d'a se intorce inapoi spre Sedan, si, de-si zdrobiti de obosela, trupele mersera o parte din noptea din 30 si 31 Augustu.

Ajungendu langa Sedan, alu 12-lea corpu avu se sustiena o incaierare in care totu folosulu fu din partea sea; dara, in timpulu acest'a, armata prussiana isi completa trecerea preste Meusa in susu si in josu de Sedan, si incepu sa cuprinda tote inaltimele care domniau orasiulu. Nu e fara interesu sa spunemu aci ca Sedan este unu locu forte dominatu de dealuri si imposibile d'a se opune no-uei artilerie. Căile nu suntu aperate prin lucrari seu prin forturi naintate, ca la Metz si in multe alte locuri; pre d'alta parte armarea era forte ne-completa si aprovizionarile de nutrimentu si de munitiuni forte restrease.

In diu'a de 1 Septembro, la 5 ore de diminetia, armata franceza fu atacata din drepta si din stanga de odata. In drepta positiunea era ocupata de corpurile Ducrot si Lebrun, stanga de corpurile Wimpffen si Douay.

Maresialele Mac-Mahon se sui indata pre calu si se duse in fruntea cea mai inaintata a atacului, ca sa recunosca positiunile. Imperatulu, pre care-lu vestise, era si elu calare, si esia din orasiu, candu iutalni pre maresialulu, care era dusu intr'unu furgonu de ambulancia, ranitu la sioldulu stangu d'o spargere d'obus. Comandamentulu fusese luat de generalele Wimpffen, ca unulu care era mai vechu.

Lupta se sustienu cu energie mai multe ore; dera, spre doue ore dup'amedi, trupele fura respinse si mersera pana in orasiu, ale carui'a strade fura indata pline de cara, de trasuri de artileria, de omeni din infanteria si de cavaleria, totulu in cea mai mare confusiune.

Din caus'a acestoru incurcaturi, imperatulu trebui sa stea pre locu, pre candu obusurile plonau in orasiu, aprindiendu mai multe incendiori, isbindu pre raniti in case si semenandu mortea in strade, cadiendu pre gramedi mari de omeni unii preste altii: generalele Guyot de Lespart fu ucisu in acelu momentu pre strada.

Silitu sa stea in orasiu, imperatulu sa instala

la sub-prefectura, care sa afla in centrulu acestei ploii de focu.

Mai multe obusari sa sparseru d'asupra casei si in curtea acestei resiedintie, unde sosira indata comandantii diferiteloru corpu anuntiandu ca resistintia devenea imposibile.

Soldatii, dupa ce s'au batutu vitezesco mai tota diu'a atacati din tote partile, mersera spre orasiu si dau unii preste altii prin strade si prin sianturi. Confusiunea fu indata pretutindenea si ori ce miscare deveni imposibile.

Obusurile prussiane cadoau in acestu oceanu de omeni, aducendu mortea la fia-care lovitura, si zidurile cetatiei, departe d'a servi ca adapostire acestei armate, incepu sa devina causa perderei sele.

Recunoscudu atunci imposibilitatea unei resistintie folositoare, fara nevoi sa cera a negociá, si unu drapela albu fu radicatu in verfulu fortareției, spre cinci ore sera.

In acestu momentu armata prussiana, tare de mai multu de 250,000 omeni, si restrinsese cerculu; o formidabile artileria ocupa tote inaltimele care domniau orasiulu si infanteria putuse nainta pana subtu orasiu.

Regele Prussiei tramise atunci unu adjutantu la imperatulu, ca sa cera predarea locului si capitulatiunea armatei.

Imperatulu nu voi de locu sa respundia pentru armata, si lasa acesta grige generalului Wimpffen, care avea comanda suprema; dara facu cunoscutu regelui Prussiei ca se va dá lui in persoana.

Regele ceru sa se numesca plenipotentiaru pentru ca sa cunosca propunerile relative la armata. Generalele Wimpffen se duse la o conferintia cu comitele de Moltke si veni sa supuia unu consiliu de rebelu, compusu de toti generalii armatei, conditiunile care i se facusera.

Intr'acesta intrunire, sa recunoscú in unanimitate ca armata, fara nutrimentu, fava munitiuni, gramadita prin stradele orasiului, deja in desordine, era in imposibilitate sa faca vro miscare, si ca nu mai putea spera sa si mai deschida vro trecere printre si-rurile inimice. Prin urmare devenea iutile d'a mai prelungi ora impotrivirei, alu carui singuru resultatu aru fi fostu d'a se macelari soldatii, si toti fura constrinsi sa primesca capitularea.

Generalele Wimpffen facu cunoscutu imperatului resultatulu acestei deliberari si i spuse ca numai densulu putea dobandi nescce conditiuni mai bune pentru armata.

Intr'adeveru, regele oferise imperatului o intrevedere, care avu locu spre siepte ore sera intr'unu castelu langa Sedan.

De si se dise ca, deca conditiunile nu erau primite in 9 ore, ostilitatile voru incepe din nou,

ca cugeta a reorganisa din fundu seminarului centralu metropolitanu, si ca spre acestu scopu chiana in calitate de inspectoru si profesoru pre I. Popasu din Brasiovu si pre I. Maiorescu, inspectoru scolei centrali din Craiova pre atunci, fu si densulu invitat a ocupa o catedra. Intr'aceea metropolitulu si muta cugetulu din consideratiuni necunoscute, chiana pre profesorulu de judetiu din Buzeu, pre ierodiaconulu Dion. Romano; acest'a atrase pre P. Penescu, iera densulu lu trimisu ca sa organizesze seminarulu dela episcopia din Rimnicu, cea ce fiindu veduvita de episcopu sta totu sub nemeditata iurisdictione a metropolitulu Neofitu. Aci functiona susu numitulu in calitate de inspectoru si profesoru pana la finitulu lui Sept. 1848, candu in urm'a evenimenteloru de atunci i cautu sa se reintorca in Ardealu dinaintea torentelii de ura aprinsa prin calumniai malitiose asupra capeteloru ardeleniloru.

In acesta perioada a vietiei sale ni se spune in biografia, ca Munteanulu a lucratu dela 1839—1840 in societate cu prof. Dionisiu Romano la o foia periodica, ce tracta mai cu sema materie bisericicesci si scolastice, intitulata: „Vestitoriulu bisicescu”; iera fructulu asiduitatii sale private au fostu opulu culsu si prelucratu de densulu dupa autori francezi si germani: Meditati religiose in 2 tom. La anulu 1842 si 1843 a tradusu din nemtiesce: „Sufertintiele june-lui Vetter” de Gothe, iera din latin'a opulu intitulatu: „Urmareala lui Cristu.”

Precisiunea, cu care sa silitu autorulu a reda

testulu originalu alu acestoru opuri intr'unu limbajiu pre catu de corectu pre atat'a si de frumosu e dovada de ajunsu pana la ce gradu domina elu inca pre atunci limb'a romana.

Dara sa reapucamuierasi firulu biograficu, cu ceea ce vomu inaugura a dou'a perioda a vietiei. Aci ni se spune in biografia ca venindu Munteanulu in Ardealu a functionatu ca membru atatu alu comitetulu romanu catu si alu comisiunei de apararea tieriei, ambele cu resiedintia in Sabiu, pana la prim'a ocupare a Sabiulu de Bem, comandantele ungariloru revoltati, candu fu constrinsu a fugi in Romania lasandu prada cuceritoriloru totu fructulu economisarii sale facute in cursu de 14 ani constatatariu din o suma considerabila de bani in argintu, vestimente pretioase, argintarie s. a.

La 1849 reintornandu-se in Ardealu nemediatu pre urm'a intrarei armatei imperatesci se asiadia in Sabiu, de unde se puse in corespondintia cu redactiunea renumitei gazete „Bacovin'a.” Articollii marcati cu semnul compenei din acest'a for'a au esitu din pen'a sea, contribuindu forte multu prin acest'a la desmarcarea acelu machiavelismu spurcatu, ce lindea, nici mai multu, nici mai putienu, decatu a scoite si a reduce tote miscarea romaniloru dela 1848 pentru apararea nationalitatii loru si a causei imperatiei statatoria in legatera un'a cu alt'a, — la unu simplu brigandajiu, — a prinde si a perde pre toti ba batii romani, cati au luat parte activa mai insemnata in aceea drama trista. Sciutu este

ca unii se prinsera deja si ca cu altii se facuse cercare spre ai prinde.

La 1850/1, ca sa nu se numere in acelu timpu de suspiciuni si denuntii intre renitenti ceru unu postu administrativu, ceea ce denegandu-ise, priimf in urm'a unei intelageri cu cativa barbati romani tari in credintia spre a se cefptu unu altariu catu de micu, unde sa se nutresca foculu simtilului nationalu pentru timpuri mai bune, a face inceputu la infiintarea unui gimnasiu romanu in Brasiovu. Propunendu tote optu obiectele de invetiatura prescrisa pentru gimn. infer. trecu cu elevii sei dela 1850/1—1863/4 prin tuspaturu clasele. In 29 Aprilie 1853 fu insarcinatu cu directiunea gimnasiului, in care calitate functiona pana la anulu 1868, candu fara de a renuntia la postulul seu, fu nevoitu a merge la Viena spre intregirea sanatatiei sale sdruncinate. Dara parca o sorte sinistra se conjarase asupra-i de alu gonit mereu; caci de-si se reintorse prin Decembre asiá dicandu sanatosu la postulul si chiamarea sea, totusi nu mei vedu multe zile bune, ci dupa ce petrecu inca intre cei vii unu anu in suferintie parte spirituale parte corporale cadiu sub greutatea unei hole pline de suferintie amare prada morti in 17 Dec. 1869 s. v

(Va urm'a.)

intrevăderea se întârziă până cându condițiunile capitulării fuseseră primite de generalele Wimpfen.

Astufeliu e naratiunea exactă a acestei catastrofe, care va implé de durere ori-ce anima de soldatu.

Primirăm următoarele sire interesante cu deosebire pentru barbatii de scôla:

Ploesci 1 Iunie a. 1870.

Onorate Domnule Redactore! Educațiunea și instrucțiunea sunt incontestabilu, aspirațiunile cele mai supreme ale secolului presinte, ambițiunea cea mai legitimă a ómenilor de bunu simțiu. Acést'a se constată prin scraificiile de totu felulu, ce se facu pentru aceste diități mantuitoře și bine facătoare, prin precauțiunile sincere și perseverante cu care ne silim a stabili pre base singure, Altariulu lor.

Un'a din acele tendințe a fostu și darea la lumina, cu aprobatiunea onorabilulu Ministeriu alu Instrucțiunei publice și alu cultelor, a opulu seu, Elemente de Pedagogia și Methodologia, editatu anul trecut cu spesele sale in un'a mia esemplare și destinatu a facilita atâtu parinților, câtu și invetiatorilor, difiicil'a loru misiune de educatori și instructori ai junelor lastrare, ce Dumnezeu și Soceitatea le au confiatu.

In vedere inșă, ca acést'a editiune minimă, care s'a epuizat in câte-va luni numai a fostu de partea de a fi pututu satisface tóte trebuințele României; in vederea cererilor ce-i vinu de mai multe părți, fără a le putea satisface, subscrișulu s'a decisu a face o a două editiune inșă intr'unu numeru mai mare, spre a putea efectua tóte cere-rile și reduce considerabilu pretulu ei.

Acést'a opera, că și prim'a editiune, va cuprinde patru părți, inșă mai dezvoltate și mai corectate:

I. Pedagogia, séu cursulu educativu; aci se gasescu indicile cele mai nimerite și acreditate pentru întemeierea unei reale și vere educațiuni, in jun'a generațiune;

II. Invetiatoriulu și scôla, unde se prescriu tóte datoriile invetiatorilor către scôla, scolari, concetățeni, colegi, autorități, etc.;

III. Methodologi'a generală, care indica modurile generale ale invetiamentulu, și recomanda pre cele mai bune;

IV. Methodologi'a specială; acést'a pune la dispozițiunea dloru invetiatori, metodele cele mai recomandabile și-i conduce cu siguranți'a către scopulu marel dloru misiuni.

Spre a reusi dăra in scopulu ce și a propusu facendu posibilu respândirea acestei opere in tóte familiile și scôlele, subscrișulu a crediutu cuvințiosu, a face acést'a a două editiune prin abonamentu, și a ficsă pretulu unui esemplariu pentru Domnii abonati, numai la lei noi 3.

Basându-se pre amórea de progresu și simție-mintele D-vóstre patriotice, și cunoscendu interesulu realu și activu ce purtati, pentru totu ce tinde la cultur'a intelectuală și morala a poporulu Român, subscrișulu își permite Domnule Redactore a apel'a la bunavoinți'a D-vóstre a va rugá respectuosu, că sa binevoiti a-i dá binevoitoriulu și energiculu Dvóstra concursu, luându mesurile ce veti crede mai eficaci, spe respândirea acestei opere și in cerculu Dvóstre și facerea prin urmare a unui numeru considerabilu de abonati.

Pretulu abonamentulu se platescu de o dată cu subscrierea; iera listele de abonati, dimpreună cu sum'a banilor incasati, se voru inaintá subscrișulu celu multu până la finele lui Septembrie venitoriu, spre a putea și densulu decide la timpu sum'a esemplareloru de imprimatu. — Impartirea séu inaintarea loru pre la Dnii abonati, se va face apoi negresitu in lun'a Noemvre st. v.

Magulita cu cele mai frumóse speranțe, amu onórea Domnule Redactore a ve oferí cu acést'a oca-siune asigurarea stimei și consideratiunei ce ve conservu.

I. P. Eliade.
Revisore scolariu.

P. S. Pentru perderi intemplantóre și spese mici accidentale, subscrișulu recunósce Dloru co-respondinti, cari voru face preste 10 abonati, unu

rabatu de 10 la %, asupr'a tuturor abonamentelor acute.

I. P. E.

Varietăți.

*** Bar. Iosifu Ringelsheim fostu comandantu alu a II-ei diviziuni de trupe in Vien'a, este denumitu comandantu la a XVI. diviziune de trupe și comandantu militariu in Sabiu.

** Sâmbet'a trecută, la 29/10 Septembrie, s'au deschis lini'a drumulu de feru, dela Galatz la Bucu, și indata dupa repararea podulu de pre-riulu Moldova, — unde din cauza caderei malulu s'au stricatu, — se dice ca neaperatu se va legá cu lini'a Offenheim, ce incepe dela Roman.

Vineri la 28/9 Septembrie, aflámu ca s'au deschis și lini'a căiei ferate Bucuresci-Ploesci, și preste 2 septemáni se va deschide și acea dela Braila-Ploesci (secțiunea Barbosi).

Ast feliu nu târziu, — gratia activității com-paniei Strusberg, — rețielele acceleratei căi ferate, ne voru pune in legătura și comunicatiune cu tóte punctele principale din țiera și din streinătate, ce'i ce va favorisá multu comerciulu și industri'a portulu nostru.

O femeie, a unui cantonistu la Buzeu, s'au posu in curmedsiu, pre sine, inadinsu spre a trece locomotiv'a preste dens'a!.. Luându inșă de scire masinistrulu, au opritu trenulu, iau datu câte-va betie și au alongat'o, scapându-i viati'a de pericolu iminentu.

** Foile de ieri ne spunu, ca Dr. Iacoby e dejá arestatu pentru vorbirea sea. Acést'a e o dovéda nouă, încátu suntu nemții indreptătiți a sperá ca dupa unitatea natiunala indeplinită, se va incepe pentru ei o era nouă, er'a libertăției!

Concursu.

Deveninda statiunea de invetiatoriu in comun'a Căcov'a lângă Seliste se deschide concursu până la 30 Septembrie 1870 st. v. pre lângă următoarele emoluminte:

1. Cortelu liberu corespondentoriu.
2. Salariu anuale de 150 fl. v. a.
3. Lemnele trebuințioșe.

Dela concurenti la acestu postu sa recere se fia de confesiunea greco-orientale, absolutu pedago-gu, ori teologu și cu portare morala buna.

Documentele concurentiloru sa voru asterne la Efori'a scolastica in Căcov'a per Secelu (post'a ultima.)

Căcov'a 3 Septembrie 1870 st. v.

Ioanu Hanzu

Parochu.

și directoru scolariu

69—1

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Srediscea mica protopresviteratulu or. român alu Versietulu di-ces'a Caransebesiulu.

Emolumentele suntu un'a sesiune de pamentu birulu și stól'a dela 130 de case.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia prove-diendu-si recursele sele cu estrasu de botediu, tes-timoniu despre absolvirea teologiei și testimoni de calificatiune sa se tramita subscrișulu in Mercin'a post'a ultima Varadi'a până in 20 Septembrie a. c. Cu întielegerea comitetulu parochialu.

Mercin'a in 4/9 1870.

Ioane Popoviciu

Protopresbiteru.

67—2

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la scôla romana confesională gr. orientale din comuna Vi-netia inferióra districtulu Fagarasiulu se scrie prin acést'a concursu pana in 20 Septembrie a. c. st. v.

Salarulu impreunatu cu acestu postu este 130 fl. v. a. quartiru liberu și lemne de incalditu. Cei ce dorescu a concurá pentru acést'a statiune in-vetiatorésca, au pana la terminulu prefeptu a trimitu in Fagarasiu la prea onoratu d Protopopu Petre Popescu I-lea alu Fagarasiulu — prelanga petitiunile loru:

I Testemoniu scolasticu ca au absolvatu celu

patinu gimnasiulu micu, și cursulu pedagogicu — séu teologicu.

II Atestatu de botediu, ca suntu de religia gr. orientale.

III Atestatu de moralitate, și ca este deprinsu in cântările bisericești

Veneti'a inf. in 2 Septembrie 1870.

Comitetulu parochiale

G. Cemaniciu

65—2

Parochu gr. or. și Dr.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Percosova proto-presviteratulu gr-or. român alu Versietulu di-ces'a Caransebesiulu.

Emolumentele suntu un'a sesiune de pamentu birulu și stól'a dela 90 de case și casa paro-chială.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia prove-diendu-si recurselorule sele cu estrasulu de botediu, testimoni despre absolvirea teologiei și testimoni de calificatiune sa se tramita subscrișulu in Mer-cin'a post'a ultima Varadi'a până in 27 Septembrie a. c.

In contielegere cu comit. parochialu.

Mercin'a in 4/9 1870.

Ioanu Popoviciu

Protopresbiteru.

66—2

Edictu.

Elie Iacoby din Comuna Lazu protopresvitera-tulu Sabesiulu de 11 ani si-au paresitu legiuit'a sea muere Salomia nascuta Ioanu Morariu impreuna cu doi prunci, și umbla pribegindu din locu in locu fara a se putea sci unde se tiene, se citeaza prin acést'a, ca pana la 9. Martiu 1871. se se infacis- sieze naintea forulu matrimoniale subsemnatu, caci altfelu și in absenți'a lui se va decide procesulu incaminatu de sociea lui in întielesulu canónelorú s. nóstre Biserici. —

Din siedinti'a forulu matrimoniale tienutu la scannulu protopres: gr. or. in Sabesiu la 27. Aug. 1870.

I. Tipeiu

Prot.

70—2

Edictu.

Mari'a Christea muiera lui Dumitru Mailatu ambi greco-orientali din Sasu-chizu dupa unu traiu reu in ca-satori'a lor, parasindusi barbatulu de 8 luni de dîle s'au facutu pierduta de nu se scie de ia nimicu, se citeza prin acést'a ca in terminu de siése luni dela datulu de mai josu sa se infacisize la subscrișulu scaunu protopopescu cá foru matrimoniale, căci la din contra actiunea barba-tului ei și in absenți'a ei se va pertractá și otári dupa legi.

Sighisiór'a in 9 Septembrie 1870.

Forulu scaunulu protopopescu greco-orientalu. a Sighisiórei.

Zachari'a Boiu

protop. greco-orientalu.

(71—1)

ANUNCIU.

Subscrișulu amu onórea a incunos-ciintiá pre P. T. publicu, ca dela 29 Septembrie (Sântu Mihaiu) 1870 in-colo cancelari'a mea advocatiale nu va mai fi in tergulu pestelui nr. 100 ci in strad'a Scheiloru (Heiligleich-nahms gasse) nr. 111 in cas'a fosta mai inainte a dlui G. Frighetoriu.

Brasiovu Septembrie. 1870.

N. Strevoiu.

64—3

Advocatu.

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Septembrie 1870.

Metalicele 5%	67 50	Act. de creditu	258
Imprumut. nat. 5%	66 60	Argintulu	122 25
Actiile de banca	715	Galbinulu	5 84